

Nr 22

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass.

(1:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 362 av herr *Thorsten Larsson m. fl.* och II: 441 av herr *Wahrendorff m. fl.* har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till 1963 års riksdag angående upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 441.

Gällande bestämmelser

Enligt 1 § förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt skall för vara, som är upptagen i en vid förordningen fogad förteckning, erläggas varuskatt, där varan tillverkas yrkesmässigt inom riket för avsalu eller för vidare bearbetning eller ock införes till riket. I nämnda förteckning är upptagna bl. a. choklad- och konfektyrvaror hänförliga till vissa angivna varugrupper. Beskattningen av nu ifrågavarande varor kan väsentligen sägas omfatta sötsaker och glass samt pulver och tabletter för beredning av läskedrycker.

Bestämmelserna i förordningen om särskild varuskatt är inte tillämpliga å bl. a. färdigställda, för hushåll, restauranger eller matserveringar avsedda efterrätter, helt eller delvis bestående av glass. Glass, som försäljes till konsumenter i särskild förpackning, är att anse som dessertglass och därmed undantagen från skatteplikt, om förpackningen innehåller minst 1/3 liter glass. Skatteplikt inträder först då dessertglass av återförsäljare delas i portioner om mindre än 1/3 liter.

Skatten utgår med 65 procent av varans beskattningsvärde, som i regel motsvarar det lägsta pris, som den skattskyldige betingar sig vid försäljning av varan i större poster till återförsäljare, varuskatten icke inberäknad i priset.

Frågans tidigare behandling

Frågan om upphävande helt eller delvis av varuskatt för glass har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Så har skett bl. a. i anledning av motioner vid 1958 och 1961 års riksdagar.

Vid 1958 års A-riksdag yrkades motionsvis, att skatten å gräddglass skulle avskaffas. Motionerna avstyrktes av bevillningsutskottet i betänkande nr 8, som godkändes av riksdagen. Efter att ha erinrat om att 1952 års kommitté för indirekta skatter i sitt betänkande SOU 1957: 13 förordat ett upphävande av skatten å glass yttrade därvid utskottet bl. a.

I enlighet med vad från utskottets sida uttalades vid frågans behandling vid 1957 års riksdag, bör valet därför stå mellan att bibehålla nuvarande beskattning av glass och att helt avskaffa densamma. Liksom 1952 års kommitté anser utskottet starka skäl tala för ett upphävande av skatten å glass. Emellertid kan man inte — allra minst i nuvarande statsfinansiella läge — underlåta att fästa avseende vid det förhållandet att ett inte obetydligt skat-tebortfall skulle bli följden av en sådan åtgärd. Intäkterna av skatten å glass, som under senare år visat en inte oväsentlig ökning, beräknas av kontrollstyrelsen för år 1957 uppgå till omkring 14 milj. kr., varav mer än hälften hänför sig till gräddglassen. Härtill kommer att nya eller ökade indirekta skatter på sistone genomförts eller aktualiserats, varför frågan om glassbeskattningen kommit i ett delvis annat läge än tidigare. Det bör enligt utskottets mening inte ifrågakomma att samtidigt som andra varuslag drabbas av en skärpt beskattning upphäva skatten å glass.

Frågan om helt avskaffande av glass-skatten var föremål för prövning även vid 1958 års B-riksdag i anledning av motioner i ämnet. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr B 8 avstyrkte bevillningsutskottet motionerna. Utskottet anförde därvid bl. a. följande.

Enligt vad utskottet inhämtat användes vid glasstillverkningen årligen uppskattningsvis 1 000—1 200 ton smör. Härmed bör jämföras den beräknade totala årsproduktionen av smör inom riket, ca 90 000 ton. Med hänsyn till de speciella förhållanden, som påverkar konsumtionen av skattepliktig glass, är det tveksamt om en avveckling av skatten kan tänkas i någon nämnvärd utsträckning bidra till att den pågående ökningen av denna konsumtion sker i snabbare takt än eljest. Enligt utskottets uppfattning finns knappast fog för ett antagande, att ett slopande av glassbeskattningen skulle medföra att konsumtionen av gräddglass skulle bli av en sådan storleksordning att avsättningssvårigheterna för smörproducenterna blev nämnvärt mindre. Härvidlag torde en minskning av prisspänningen mellan smör och vegetabiliska fetter ha större betydelse.

Om enbart beskattningen av gräddglass avskaffades, skulle av allt att döma användningen av smör vid glasstillverkningen öka i viss omfattning. Som motionärerna själva påpekat och från riksdagens sida vid flera tillfällen framhållits skulle emellertid en dylik åtgärd ytterligare försvåra kontrollen av glassbeskattningen och den bör därför enligt utskottets mening inte vidtagas.

Det sagda innebär inte att utskottet i princip ställer sig avvisande till tanken på ett upphävande av skatten å glass, utan utskottet delar den tidigare från riksdagens sida uttalade meningen att denna beskattning av skatetekniska skäl bör avvecklas. I betraktande av att glassbeskattningen för närvarande torde tillföra staten inkomster till ett inte obetydligt belopp, ca 14 miljoner kronor, ett belopp som av allt att döma tenderar att öka, bör

avvecklingen emellertid ske i ett mindre pressat statsfinansiellt läge än det nuvarande. Hänsyn bör även tas till att under våren nya varuslag — varibland även socker, som får anses vara ett mer outhärligt livsmedel än glass — träffats av indirekt beskattning.

I en till chefen för finansdepartementet ställd, den 14 juli 1960 dagtecknad skrift har Sveriges Glassindustriers riksförbund anhållit att bestämmelserna om skatt å glass måtte bli föremål för en teknisk revision samt att denna företas med största möjliga skyndsamhet. Förbundet har därvid framhållit som sin mening att skatten på glass borde upphävas. Då det emellertid med hänsyn till det statsfinansiella läget inte syntes förbundet antagligt att statsmakterna under nu överskådlig tid kommer att biträda kravet på ett upphävande av skatten, har förbundet ansett sig åtminstone böra hemställa om en revision av hela skatteförfarandet för undanröjande av de tekniska brister som måste anses vidlåda detsamma i fråga om såväl beräkning av skatten i det särskilda fallet som också redovisningen därav hos de skattskyldiga. Översynen bör ha till riktpunkt att åstadkomma förenklade och förenhetligade bestämmelser att gälla all inom landet yrkesmässigt försåld glass.

Kontrollstyrelsen och statens jordbruksnämnd har vidare i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 mars 1961 gjort framställning om råvaruprisutjämning för glass samt om viss omläggning av beskattningen av denna vara. Därvid har föreslagits att en särskild utjämningsskatt införes, omfattande all glass, samt att den särskilda varuskatten å glass omlägges så att den likaledes drabbar all glass. Omläggningen borde ske så att varuskatten kom att utgå med visst belopp per liter. I skrivelsen uttalas att en sådan teknisk omläggning av glassbeskattningen länge syntes vara den lämpligaste utvägen för att råda bot på de mycket besvärliga gränsdragningsproblem som föreligger vid nuvarande regler.

Vid 1961 års riksdag yrkades i de likalydande motionerna I: 30 och II: 53, att riksdagen måtte besluta, att särskild varuskatt å gräddglass från och med den 1 januari 1962 inte längre skulle uttagas. Motionerna avstyrktes av utskottet i dess av riksdagen godkända betänkande nr 72. Utskottet anförde därvid bl. a.

Motionärerna har inte heller ifrågasatt att glassbeskattningen för närvarande skulle avskaffas utan begränsat sig till att yrka att skatten å gräddglass måtte borttagas. Utskottet vill framhålla att en svaghet med glassbeskattningen i dess nuvarande konstruktion är att vissa svårigheter föreligger att utöva en effektiv kontroll. Även om förhållandena härutinnan något förbättrats under senare tid genom att glasstillverkningen alltmer koncentrerats hos stora producenter, kvarstår dock betydande kontrollsvårigheter. Den av motionärerna föreslagna åtgärden att undanta gräddglass från skatt men behålla skatten på annan glass skulle otvivelaktigt ytterligare accentuera dessa svårigheter.

Kungl. Maj:t har för närvarande för prövning två framställningar rö-

rande glassbeskattningen. Sålunda har kontrollstyrelsen och statens jordbruksnämnd gemensamt föreslagit råvaruprisutjämning för glass samt viss omläggning av den särskilda varuskatten för glass. Vidare har Sveriges Glassindustriers riksförbund anhållit att bestämmelserna om särskild varuskatt på glass måtte bli föremål för en skyndsam teknisk revision. I avvaktan på Kungl. Maj:ts ställningstagande till berörda framställningar, vari begäres genomgripande ändringar i glassbeskattningen, bör enligt utskottets mening någon ändring från riksdagens sida inte vidtas i reglerna för denna beskattning.

Motionerna

I de *förevarande motionerna* anföres bl. a., att den höga beskattningen av glass torde ha medfört att allt fler tillverkare av glass vid framställningen övergått från högklassiga mjölkprodukter till andra fettämnen, såsom margarin, fettemulsion etc. Detta medför att glassens kvalitet inte blir den högsta möjliga. Med tanke på den ständigt stigande konsumtionen är denna utveckling olämplig.

Med hänsyn till de ovan relaterade konsekvenserna av glassbeskattningen och till att skatt inte utgår på dessertglass synes det på goda grunder motiverat att all skatt på gräddglass slopas. Genom att i första hand begränsa skattebefrielsen till gräddglassen skulle de statsfinansiella konsekvenserna icke heller bli särskilt framträdande. Kontrollfrågorna erbjuder otvivelaktigt vissa svårigheter, men kan på goda grunder icke anses svårare att bemästra än nu då dessertglassen undantages. Enligt kontrollstyrelsens föreskrifter uttas nu icke heller den särskilda varuskatten vid försäljning av lösglass till återförsäljare. Detta gäller under förutsättning att vederbörande köpare avlämnar ett på tro och heder tecknat intyg om att ifrågavarande glass endast kommer att användas för tillverkning och försäljning av efterrätter.

Utskottet

Enligt förordningen den 25 maj 1941 om särskild varuskatt utgår skatt för glass, liksom för andra skattepliktiga choklad- och konfektyrvaror, med 65 procent av varans beskattningsvärde. Detta värde är i regel lika med det lägsta pris — varuskatten inte inberäknad — som den skattskyldige betingar sig vid försäljning av varan i större poster till återförsäljare. Från skatteplikt undantages bl. a. färdigställda, för hushåll, restauranger eller matserveringar avsedda efterrätter, som helt eller delvis består av glass. Enligt kontrollstyrelsens föreskrifter uttas inte den särskilda varuskatten vid försäljning av lösglass till återförsäljare, om köparen avlämnar ett på tro och heder tecknat intyg att inköpt glass endast kommer att användas för tillverkning och försäljning av efterrätter. Glass, som försäljes till konsumenter i särskild förpackning, är att anse som dessertglass och därmed undantagen från skatteplikt, om förpackningen innehåller minst 1/3 liter glass. Skatteplikt inträder först då dessertglassen av återförsäljaren delas i portioner om mindre än 1/3 liter.

I förevarande motioner har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till 1963 års riksdag angående upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass. Till stöd för yrkandet i motionerna har bl. a. anförts, att skatt icke utgår för s. k. dessertglass, samt att den höga beskattningen av glass torde ha medfört, att allt fler producenter vid tillverkning av glass övergått från högklassiga mjölkprodukter till andra fettämnen. Motionärerna anser, att om skattebefrielsen begränsas till att avse endast gräddglass torde de statsfinansiella konsekvenserna inte bli särskilt framträdande. De ytterligare kontrollåtgärder, som otvivelaktigt blir erforderliga vid en partiell skattebefrielse av detta slag, anser motionärerna inte vara svårare att bemästra än de svårigheter, som redan nu finns genom att dessertglass undantagits från beskattning.

Som av den ovan lämnade redogörelsen framgår har Kungl. Maj:t under prövning vissa framställningar med begäran om genomgripande ändringar i glassbeskattningen. Sålunda har kontrollstyrelsen och statens jordbruksnämnd föreslagit en råvaruprisutjämning för glass samt omläggning av den särskilda varuskatten för glass. Vidare har Sveriges Glassindustriers riksförbund anhållit, att bestämmelserna om särskild varuskatt på glass måtte bli föremål för en skyndsam teknisk revision.

Utskottet vill erinra om att riksdagen tidigare uttalat som sin mening att varuskatten å glass bör avskaffas. Likaså förordade 1952 års kommitté för indirekta skatter en sådan åtgärd åtminstone i samband med att en allmän varuskatt infördes. De förevarande motionerna är emellertid mindre långtgående, i det att desamma går ut på ett avskaffande endast av skatten på gräddglass. I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att det förefaller föga konsekvent, att statsmakterna samtidigt som man genom statliga åtgärder stimulerar avsättningen av mjölkprodukter bibehåller en beskattning, som motverkar konsumtionen av dessa produkter.

Utskottet förordar, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att utredning företas i syfte att avskaffa skatten på gräddglass. Förslag på grund av utredningen bör kunna föreläggas nästa års riksdag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I:362 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II:441 av herr Wahrendorff m. fl. — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till 1963 års riksdag om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass.

Stockholm den 13 mars 1962.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, Gustaf Elofsson, Yngve Nilsson*, Wirmark, Paul Jansson och Billman*; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärlander, Vigelsbo, Magnusson i Borås, Asp, Rydén, Darlin och fru Holmqvist.

Reservation

av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, Erik Jansson, Wirmark, Paul Jansson, Brandt* i Aspabruk, *Allard, Kärlander, Asp* och fru *Holmqvist*, vilka ansett,

dels att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke å s. 5 rad 20 uppifrån, som börjar med orden »Utskottet vill», bort ha följande lydelse:

»Utskottet får erinra om att intäkten av glassbeskattningen under senare år visat en starkt stigande tendens. Från att år 1945 ha uppgått till 2,5 milj. kronor kan skatten numera beräknas uppgå till 20—25 milj. kronor per år. Härav torde större delen belöpa på den s. k. gräddglassen. Ett bifall till motionsyrkandet skulle således innebära ett inte oväsentligt skattebortfall. Utskottet vill därjämte framhålla, att även om de kontrollsvårigheter, som skulle uppstå vid en skattebefrielse av detta slag, icke är av annan karaktär än de som är för handen enligt gällande lagstiftning, torde en ytterligare utvidgning av det skattefria området snarare öka än minska dessa svårigheter.

Utskottet har med det anförda inte tagit ställning till frågan om behovet av en teknisk omläggning av glassbeskattningen. Med hänsyn till att Kungl. Maj:t redan har frågan under prövning anser utskottet anledning icke föreligga att tillstyrka riksdagsskrivelse i ämnet. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till de likalydande motionerna I:362 och II:441.»

dels ock att utskottet bort hemställa,

att de likalydande motionerna I:362 av herr Thorsten Larsson m. fl. och II:441 av herr Wahrendorff m. fl. om upphävande av den särskilda varuskatten å gräddglass inte måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

*) Icke närvarit vid justering av betänkandet.